

КОНВЕНЦІЯ

про захист прав і основних свобод людини

(РИМ, 4.XI.1950)¹

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 04.11.50 р.

ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 17.07.97 р. (текст ратифіковано із заявами та застереженнями)

ДАТА НАБУТТЯ ЧИННОСТІ: 11.09.97 р.

Із змінами і доповненнями, внесеними
Протоколом N 10 від 25 березня 1992 року,
Протоколом N 11 від 11 травня 1994 року,
Протоколом N 14 від 13 травня 2004 року

Додатково див.
Статус Конвенції станом на 25 березня 2002 року,
Протокол N 9 від 6 листопада 1990 року,
Протокол N 12 від 4 листопада 2000 року

¹ Текст англійською мовою див. видання "European Treaty Series" (ETS), N 5. Текст Конвенції включає поправки, внесені згідно з положеннями Протоколу N 3 (ETS, N 45), який набрав чинності 21.09.1970. Протоколу N 5 (ETS, N 55), який набрав чинності 20.12.1971, і Протоколу N 8 (ETS, N 118), який набрав чинності 01.01.1990, а також містить текст Протоколу N 2 (ETS, N 44), який відповідно до пункту 3 статті 5 цього Протоколу є складовою частиною Конвенції з 21 вересня 1970 року, дати набрання ним чинності. (Переклад Конвенції та протоколів до неї з англійської мови Є.М. Вишневського).

Уряди, які підписали цю Конвенцію, будучи членами Ради Європи,

беручи до уваги Загальну декларацію прав людини, проголошену Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року,

враховуючи, що ця Декларація має на меті забезпечити загальне і ефективне визнання і дотримання прав, які в ній проголошені,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами і що одним із методів, за допомогою якого ця мета має бути досягнута, є дотримання і подальше здійснення прав і основних свобод людини,

знову підтверджуючи свою глибоку віру в ті основні свободи, які складають підвалини справедливості і миру в усьому світі і які найкращим чином здійснюються, з одного боку, завдяки дійсній політичній демократії, а з іншого боку, завдяки загальному розумінню і дотриманню прав людини, від яких вони залежать,

сповнені рішучості як уряди європейських країн, що дотримуються єдиних думок і мають спільну спадщину в політичних традиціях, ідеалах, свободі і верховенстві права, зробити перші кроки для забезпечення колективного здійснення деяких із прав, проголошених в Загальній декларації,

погодилися про таке:

Стаття 1

Зобов'язання поважати права людини

(статтю 1 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Високі Договірні Сторони гарантують кожній людині, яка знаходиться під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції.

Розділ I

Права і свободи

(розділ I доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Стаття 2

Право на життя

(статтю 2 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Право кожної людини на життя захищається законом. Жодна людина не може бути умисне позбавлена життя інакше ніж на виконання вироку суду, винесеного після визнання її винною у вчиненні злочину, за який законом передбачено таке покарання.

2. Позбавлення життя не розглядається як порушення цієї статті, якщо воно є наслідком виключно необхідного застосування сили:

- a) при захисті будь-якої людини від незаконного насильства;
- b) при здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою;
- c) у діях, законно вчинених з метою придушення бунту або заколоту.

Стаття 3

Заборона катувань

(статтю 3 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Жодна людина не може зазнавати катувань чи нелюдського або такого, що принижує її гідність, поводження чи покарання.

Стаття 4

Заборона рабства та примусової праці

(статтю 4 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Жодна людина не може перебувати в рабстві або в підневільному стані.
2. Жодна людина не може бути приневолена до примусової чи обов'язкової праці.
3. Для цілей цієї статті термін "примусова чи обов'язкова праця" не охоплює:
 - a) будь-яку роботу, виконання якої звичайно вимагається під час ув'язнення, призначеного згідно з положеннями статті 5 цієї Конвенції, або під час умовного звільнення від такого ув'язнення;
 - b) будь-яку службу військового характеру або, у випадку відмови від неї з релігійних чи політичних мотивів у країнах, де така відмова визнається, службу, визначену замість обов'язкової військової служби;
 - c) будь-яку службу, яка повинна виконуватися у випадку надзвичайного стану або стихійного лиха, що загрожує життю чи добробуту суспільства;
 - d) будь-яку роботу чи службу, яка становить собою звичайні громадянські обов'язки.

Стаття 5

Право на свободу і особисту недоторканність

(статтю 5 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина має право на свободу і особисту недоторканність. Жодна людина не може бути позбавлена волі інакше ніж відповідно до процедури, встановленої законом, у таких випадках, як:
 - a) законне ув'язнення людини після її засудження компетентним судом;
 - b) законний арешт або затримання людини за невиконання законного рішення суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, передбаченого законом;
 - c) законний арешт або затримання людини, здійснені з метою забезпечення її присутності перед компетентним судовим органом на підставі обґрунтованої підозри у вчиненні злочину або якщо обґрунтовано визнається за необхідне запобігти вчиненню нею злочину або її втечі після його вчинення;
 - d) затримання неповнолітньої людини на підставі законного розпорядження з метою виховного нагляду або законне затримання неповнолітньої людини з метою забезпечення її присутності перед компетентним правоохоронним органом;
 - e) законне затримання людей для запобігання розповсюдженню інфекційних захворювань, людей психічно хворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг;
 - f) законний арешт або затримання людини, здійснені з метою запобігання її незаконному в'їзду в країну, або людини, відносно якої вживаються заходи з метою депортації або екстрадиції.
2. Кожна заарештована людина повинна негайно бути поінформованою зрозумілою для неї мовою про підстави її арешту і про будь-яке обвинувачення проти неї.

3. Кожна людина, заарештована або затримана згідно з положенням пункту 1 (с) цієї статті, має негайно постати перед суддею чи іншою службовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і має право на судовий розгляд упродовж розумного строку або на звільнення до початку судового розгляду. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями явки в суд.

4. Кожна людина, позбавлена волі внаслідок арешту або затримання, має право на швидкий розгляд судом законності її затримання і на звільнення, якщо затримання є незаконним.

5. Кожна людина, яка стала жертвою арешту або затримання на порушення положень цієї статті, має захищене позовом право на відшкодування збитків.

Стаття 6

Право на справедливий судовий розгляд

(статтю 6 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина при визначенні її громадянських прав і обов'язків або при висуненні проти неї будь-якого кримінального обвинувачення має право на справедливий і відкритий розгляд впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, створеним відповідно до закону. Судове рішення оголошується прилюдно, але преса і відвідувачі можуть не допускатися в зал засідань протягом усього судового розгляду або якоїсь його частини з метою збереження моралі, громадського порядку або національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси малолітніх чи захисту конфіденційності особистого життя сторін або у разі крайньої необхідності, якщо, на думку суду, в особливих випадках привселюдність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.

2. Кожна людина, обвинувачена у вчиненні кримінального злочину, вважається невинною доти, поки її вину не буде доведено згідно з законом.

3. Кожна людина, обвинувачена у вчиненні кримінального злочину, має якнайменш такі права:

а) бути негайно і детально поінформованою зрозумілою для неї мовою про характер і причину обвинувачення проти неї;

б) мати достатньо часу й можливостей для підготовки свого захисту;

с) захищати себе особисто чи використовувати правову допомогу захисника на свій власний вибір або, якщо вона не має коштів для оплати правової допомоги захисника, одержувати таку допомогу безкоштовно, якщо цього вимагають інтереси правосуддя;

д) допитувати свідків, що свідчать проти неї, або вимагати їхнього допиту, а також вимагати виклику і допиту свідків з її сторони на тих самих умовах, що і свідків, які свідчать проти неї;

е) отримувати безкоштовну допомогу перекладача, якщо вона не розуміє і не розмовляє мовою, яка використовується у суді.

Стаття 7

Ніякого покарання без закону

(статтю 7 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Жодна людина не може бути обвинувачена у вчиненні кримінального злочину на підставі будь-якої дії або бездіяльності, які на час їх вчинення не становили кримінального злочину за національними законами або за міжнародним правом. Не може також призначатися покарання більш тяжке від того, яке застосовувалося на час вчинення кримінального злочину.

2. Ця стаття не виключає судового розгляду і покарання будь-якої людини за будь-які дії або бездіяльність, які на час їх вчинення становили кримінальний злочин згідно із загальними принципами права, визнаними цивілізованими націями.

Стаття 8

Право на поважання особистого і сімейного життя

(статтю 8 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина має право на повагу до її особистого і сімейного життя, житла і таємниці листування.

2. Держава не може втручатися у здійснення цього права інакше ніж згідно із законом та у випадках, необхідних в демократичному суспільстві в інтересах національної і громадської безпеки або економічного добробуту країни, з метою запобігання заворушенням і злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей.

Стаття 9

Свобода думки, совісті і релігії

(статтю 9 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або свої переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособове, так і разом з іншими, прилюдно чи приватно, в богослужінні, ученні, виконанні релігійних і ритуальних обрядів.

2. Свобода сповідувати релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, які встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони громадського порядку, здоров'я і моралі або для захисту прав і свобод інших людей.

Стаття 10

Свобода виявлення поглядів

(статтю 10 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина має право на свободу виявлення поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання держави і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіо-, теле- або кінопідприємств.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може бути предметом таких формальностей, умов, обмежень або покарання, які встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням або злочинам, для захисту здоров'я і моралі, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 11

Свобода мирних зборів і асоціації

(статтю 11 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Кожна людина має право на свободу мирних зборів і свободу асоціації з іншими, включаючи право створювати профспілки і вступати до них для захисту своїх інтересів.

2. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, які встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, з метою запобігання заворушенням і злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції або органів державного управління.

Стаття 12

Право на одруження

(статтю 12 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Чоловіки та жінки, які досягли шлюбного віку, мають право на одруження і створення сім'ї згідно з національними законами, які регулюють здійснення цього права.

Стаття 13

Право на ефективний засіб судового захисту

(статтю 13 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Кожна людина, права і свободи якої, викладені у цій Конвенції, порушуються, має ефективний засіб захисту у відповідному національному органі незалежно від того, що порушення було вчинене особами, які діяли в офіційній якості.

Стаття 14

Заборона дискримінації

(статтю 14 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Здійснення прав і свобод, викладених у цій Конвенції, гарантується без будь-якої дискримінації за ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного або соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження або інших обставин.

Стаття 15

Відступ від зобов'язань під час надзвичайного стану

(статтю 15 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Під час війни або іншого надзвичайного стану в державі, який загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вжити заходів, які не відповідають її зобов'язанням за цією Конвенцією, виключно в тих межах, які зумовлені гостротою становища, якщо такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням за міжнародним правом.
2. Наведене вище положення не може бути підставою для відступу від статті 2, за винятком випадків смерті внаслідок законного застосування сили, або від статей 3, 4 (пункт 1) і 7.
3. Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка використовує це право відступу від своїх зобов'язань, повною мірою інформує Генерального секретаря Ради Європи про всі вжиті нею заходи і про причини їхнього вжиття. Вона також інформує Генерального секретаря Ради Європи про те, коли такі заходи були припинені і з якого часу положення Конвенції знову повністю виконуються.

Стаття 16

Обмеження на політичну діяльність іноземців

(статтю 16 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Ніщо в статтях 10, 11 і 14 не розглядається як перешкода запровадженню Високими Договірними Сторонами обмежень на політичну діяльність іноземців.

Стаття 17

Заборона зловживання правами

(статтю 17 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитися як таке, що надає будь-якій державі, групі або особі право займатися будь-якою діяльністю або вчиняти будь-яку дію, спрямовану на

скасування будь-яких із тих прав і свобод, що викладені в цій Конвенції, або на їх обмеження в більшому обсязі, ніж передбачено в Конвенції.

Стаття 18

Обмеження застосування обмежень на права

(статтю 18 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Обмеження, які дозволяються цією Конвенцією щодо згаданих прав і свобод, можуть застосовуватися тільки з тією метою, з якою вони передбачені.

Розділ II

Європейський суд з прав людини

Стаття 19

Створення Суду

Для забезпечення виконання Високими Договірними Сторонами їхніх зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї створюється Європейський суд з прав людини (далі - "Суд"), який функціонує на постійній основі.

Стаття 20

Склад суддів

Суд складається з такого числа суддів, яке відповідає кількості Високих Договірних Сторін.

Стаття 21

Критерії добору суддів

1. Судді повинні мати високі моральні якості та кваліфікацію, необхідну для призначення на високу судову посаду, або бути юристами з визнаним авторитетом.
2. Судді засідають в Суді у своїй особистій якості.
3. Впродовж строку їхніх повноважень судді не можуть займатися ніякою діяльністю, несумісною з їх незалежністю, неупередженістю або вимогами, що пред'являються до штатних посадових осіб; усі питання, які виникають у зв'язку із застосуванням цього пункту, вирішуються Судом.

Стаття 22

Вибори суддів

1. Судді обираються Парламентською асамблеєю від кожної Високої Договірної Сторони більшістю поданих голосів із трьох кандидатів, висунутих Високою Договірною Стороною.
2. Пункт 2 статті 22 скасовано

(згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 23

Строк повноважень і звільнення

1. Судді обираються строком на дев'ять років. Вони не можуть переобиратись.
2. Строк повноважень суддів спливає, коли вони досягають 70-річного віку.
3. Судді обіймають свою посаду до їх заміни. Проте після заміни вони продовжують розгляд тих справ, які вже є в їхньому провадженні.
4. Жоден суддя не може бути звільнений з посади, якщо тільки рішення про його невідповідність встановленим вимогам не буде ухвалене іншими суддями більшістю у дві третини голосів.

(стаття 23 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 24. Скасована

(згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.,
у зв'язку з цим статті 25 - 27 вважаються статтями 24 - 26)

Стаття 24

Канцелярія і доповідачі

1. Суд має канцелярію, функції та організація якої визначаються в Регламенті Суду.
2. Суду, який засідає у складі одного судді, допомагають доповідачі, які в своїй діяльності підпорядковані Голові Суду. Вони складають частину канцелярії Суду.

(стаття 24 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 25

Пленарні засідання Суду

На пленарних засіданнях Суду:

- a) обирається його Голова та один або два заступники Голови строком на три роки; вони можуть бути переобраними;
- b) створюються палати на визначений строк;
- c) обираються голови палат Суду; вони можуть бути переобраними;
- d) приймаються правила процедури Суду;

(пункт "d" статті 25 із змінами, внесеними
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

- e) обираються Секретар Суду та один або декілька заступників Секретаря;

f) здійснюються запити згідно із пунктом 2 статті 26.

(статтю 25 доповнено пунктом "f"
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 26

Одноособовий суддя, комісії, палати та Велика палата

1. Для розгляду переданих йому справ Суд засідає у складі одного судді, в комісіях у складі трьох суддів, у палатах у складі семи суддів та у Великій палаті у складі сімнадцяти суддів. Палати Суду створюють комісії на певний строк.
2. На вимогу пленарного засідання Суду, Комітет міністрів у разі одноголосного прийняття рішення може зменшити кількість суддів у палатах до п'яти осіб на певний строк.
3. Суддя, який засідає одноособово, не може розглядати заяву проти Високої Договірної Сторони, від якої цей суддя обраний.
4. Як член палати та Великої палати за посадою засідає суддя, обраний від заінтересованої Високої Договірної Сторони. Якщо такого судді немає або в разі його неспроможності взяти участь у засіданні, в якості судді засідає особа, вибрана Головою Суду зі списку, заздалегідь поданого цією Стороною.
5. До складу Великої палати входять також Голова Суду, заступники Голови, голови палат та інші судді, які визначаються відповідно до Регламенту Суду. Якщо справа передається до Великої палати згідно зі статтею 43, у Великій палаті не може засідати жоден суддя з палати, яка постановила судові рішення, за винятком голови палати та судді, який засідав від заінтересованої Високої Договірної Сторони.

(стаття 26 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 27

Повноваження одноособових суддів

1. Суддя, який засідає одноособово, може визнати неприйнятною або вилучити з реєстру справ Суду заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо така ухвала може бути винесена без подальшого вивчення.
2. Ухвала є остаточною.
3. Якщо суддя, який засідає одноособово, не визнає заяву неприйнятною або не вилучить її з реєстру, він передає її в комісію або в палату для подальшого вивчення.

(Конвенцію доповнено новою статтею 27
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 28

Повноваження комісій

1. Щодо заяви, поданої згідно зі статтею 34, комісія може одноголосно

a. визнати її неприйнятною або вилучити з реєстру справ, якщо така ухвала може бути винесена без подальшого вивчення; або

b. визнати її прийнятною та одночасно ухвалити рішення по суті, якщо основне питання справи стосовно тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї є предметом добре усталеного прецедентного права Суду.

2. Ухвали та рішення, прийняті згідно з пунктом 1, є остаточними.

3. Якщо суддя, який обраний від заінтересованої Високої Договірної Сторони, не є членом комісії, комісія може на будь-якій стадії провадження запросити цього суддю зайняти місце одного з членів комісії, беручи до уваги всі вагомні фактори, включаючи й те, чи Сторона оспорювала застосування процедури відповідно до пункту 1.b.

(стаття 28 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 29

Рішення палат про прийнятність та суть заяв

1. Якщо згідно зі статтею 27 чи 28 жодної ухвали не винесено або жодного рішення не прийнято згідно зі статтею 28, палата приймає рішення щодо прийнятності та суті індивідуальних заяв, поданих згідно зі статтею 34. Ухвала щодо прийнятності може бути винесена окремо.

(пункт 1 статті 29 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

2. Палата приймає рішення про прийнятність та суть державних заяв, поданих згідно зі статтею 33. Ухвала щодо прийнятності виноситься окремо, якщо Суд, у виняткових випадках, не вирішить інакше.

(пункт 2 статті 29 із змінами, внесеними
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

3. Пункт 3 статті 29 скасовано

(згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 30

Передача юрисдикції Великій палаті

Якщо справа, яку розглядає палата, порушує серйозне питання щодо тлумачення Конвенції чи протоколів до неї або якщо вирішення питання, яке вона розглядає, може призвести до результату, несумісного з рішенням, ухваленим Судом раніше, палата може у будь-який час до прийняття свого рішення передати свою юрисдикцію Великій палаті, якщо жодна із сторін у справі не заперечує проти цього.

Стаття 31

Повноваження Великої палати

Велика палата:

а) приймає рішення щодо заяв, поданих згідно зі статтею 33 або статтею 34, якщо палата передала свою юрисдикцію згідно зі статтею 30 або якщо справа була передана їй на розгляд згідно зі статтею 43;

(пункт "а" статті 31 із змінами, внесеними згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

б) вирішує питання, передані до Суду Комітетом міністрів відповідно до пункту 4 статті 46; та

(статтю 31 доповнено новим пунктом "b" згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р., у зв'язку з цим пункт "b" вважається пунктом "с")

с) розглядає запити про надання консультативних висновків, подані згідно зі статтею 47.

Стаття 32

Юрисдикція Суду

1. Юрисдикція Суду поширюється на всі питання, які стосуються тлумачення та застосування Конвенції і протоколів до неї і які передаються йому на розгляд відповідно до статей 33, 34, 46 і 47.

(пункт 1 статті 32 із змінами, внесеними згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

2. У випадку виникнення спору щодо юрисдикції Суду спір вирішується Судом.

Стаття 33

Міждержавні справи

Будь-яка Висока Договірна Сторона може передати на розгляд Суду будь-яке, на її думку, порушення положень Конвенції та протоколів до неї іншою Високою Договірною Стороною.

Стаття 34

Індивідуальні заяви

Суд може приймати від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб заяви про порушення однією з Високих Договірних Сторін її прав, викладених у Конвенції або протоколах до неї. Високі Договірні Сторони зобов'язуються не перешкоджати ніяким чином ефективному здійсненню цього права.

Стаття 35

Критерії прийнятності

1. Суд може прийняти справу до розгляду тільки після того, як були використані всі національні засоби захисту, відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права і впродовж шести місяців від дати прийняття остаточного рішення.

2. Суд не розглядає індивідуальні заяви, подані згідно зі статтею 34, якщо вони:

а) анонімні; або

б) за своєю суттю порушують питання, що вже було розглянуте Судом або вже розглядалось шляхом іншої процедури міжнародного розслідування чи врегулювання, і якщо вони не містять ніякої нової відповідної інформації.

3. Суд визнає неприйнятною будь-яку індивідуальну заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо він вважає, що:

а) ця заява є несумісною з положеннями Конвенції або протоколів до неї, є явно необґрунтованою або є зловживанням права на подання індивідуальної заяви; або

б) заявник не зазнав істотної шкоди, - за винятком тих випадків, коли повага до прав людини, як це впливає з Конвенції та протоколів до неї, не вимагає розгляду цієї заяви по суті, - і за умови, що з цієї причини не може бути відхилено жодної справи, яка не була належним чином розглянута національною судовою інстанцією.

(пункт 3 статті 35 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

4. Суд відхиляє будь-яку заяву, якщо він вважає її неприйнятною згідно з цією статтею. Він може ухвалити таке рішення на будь-якій стадії судового розгляду.

Стаття 36 **Участь третьої сторони**

1. У всіх справах, які розглядаються палатою або Великою палатою, Висока Договірна Сторона, громадянин якої є заявником, має право викладати свої міркування у письмовій формі і брати участь у слуханнях.

2. Голова Суду може, в інтересах належного відправлення правосуддя, запропонувати будь-якій Високій Договірній Стороні, яка не є стороною у судовому розгляді, або будь-якій відповідній особі, яка не є заявником, викласти свої міркування у письмовій формі або взяти участь у слуханнях.

3. В усіх справах, які розглядаються палатою або Великою палатою, Комісар Ради Європи з прав людини може подати свої міркування у письмовій формі і брати участь у слуханнях.

(статтю 36 доповнено пунктом 3
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 37 **Вилучення заяв із реєстру справ**

1. Суд може на будь-якій стадії судового розгляду вилучити заяву із свого реєстру справ, якщо обставини дозволяють зробити висновок, що:

- a) заявник не має наміру продовжувати підтримувати свою заяву; або
- b) спір уже вирішено; або
- c) на будь-якій іншій підставі, встановленій Судом, подальший розгляд заяви не є виправданим.

Однак Суд продовжує розгляд заяви, якщо цього вимагає дотримання прав людини, визначених у Конвенції та протоколах до неї.

2. Суд може знову внести заяву у свій реєстр справ, якщо, на його думку, обставини це виправдовують.

Стаття 38

Розгляд справи

Суд розглядає справу разом із представниками сторін і, в разі необхідності, проводить розслідування, для ефективного здійснення якого заінтересовані Високі Договірні Сторони створюють усі необхідні умови.

(стаття 38 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 39

Дружнє врегулювання

1. На будь-якій стадії провадження Суд може надати себе у розпорядження заінтересованих сторін з метою забезпечення дружнього врегулювання спору на основі поваги до прав людини, визначених у Конвенції та протоколах до неї.

2. Переговори, які здійснюються згідно з пунктом 1, є конфіденційними.

3. У разі досягнення дружнього врегулювання Суд вилучає справу з реєстру, ухваливши відповідне рішення, яке містить лише стислий виклад фактів і досягнутого вирішення.

4. Це рішення надсилається Комітетові міністрів, який здійснює нагляд за виконанням умов дружнього врегулювання, викладених у рішенні.

(стаття 39 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 40

Слухання у відкритому засіданні та доступ до документів

1. Слухання проводяться у відкритому засіданні, якщо Суд у виняткових випадках не ухвалить іншого рішення.

2. Документи, які подаються Секретарю, мають бути доступними для публіки, якщо Голова Суду не ухвалить іншого рішення.

Стаття 41

Справедлива сатисфакція

Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.

Стаття 42

Рішення палат

Рішення палат стають остаточними відповідно до пункту 2 статті 44.

Стаття 43

Передача справ на розгляд Великої палати

1. Впродовж трьох місяців від дати ухвалення рішення палатою будь-яка сторона у справі може, у виняткових випадках, звернутися з проханням про передачу справи на розгляд Великої палати.
2. Колегія із п'яти суддів Великої палати задовольняє таке прохання, якщо справа порушує серйозне питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї або важливе питання загального значення.
3. Якщо колегія задовольняє прохання, Велика палата вирішує справу шляхом ухвалення судового рішення.

Стаття 44

Остаточні судові рішення

1. Рішення Великої палати є остаточним.
2. Рішення палати стає остаточним:
 - а) якщо сторони заявляють про те, що вони не вимагатимуть передачі справи на розгляд Великої палати; або
 - б) через три місяці віддати постановлення рішення, якщо прохання про передачу справи на розгляд Великої палати не було заявлене; або
 - с) якщо колегія Великої палати відхиляє прохання про передачу справи на розгляд Великої палати згідно зі статтею 43.

Стаття 45

Мотивування рішень

1. Судові рішення та рішення про прийнятність або неприйнятність заяв мають бути мотивованими.

2. Якщо судове рішення цілком або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право окремо викласти свою думку.

Стаття 46

Обов'язкова сила судових рішень та їх виконання

1. Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточне рішення Суду в будь-якій справі, в якій вони є сторонами.

2. Остаточне рішення Суду надсилається Комітетові міністрів, який здійснює нагляд за його виконанням.

3. Якщо Комітет міністрів вважає, що для здійснення нагляду за виконанням остаточного рішення є необхідним його тлумачення, він може передати справу до Суду, аби той здійснив таке тлумачення. Рішення Комітету міністрів про передачу до Суду цього питання ухвалюється більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

4. Якщо Комітет міністрів вважає, що Висока Договірна Сторона не виконує остаточне рішення Суду у справі, в якій вона є стороною, він, після вручення офіційного повідомлення цій Стороні, може передати на розгляд Суду питання про невиконання цією Стороною зобов'язання згідно з пунктом 1 шляхом ухвалення рішення більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

5. Якщо Суд встановить порушення пункту 1, він передає справу Комітету міністрів для вирішення того, які заходи повинні бути вжиті. Якщо Суд встановить, що порушення пункту 1 не було, він передає справу Комітету міністрів, який припиняє розгляд справи.

(стаття 46 в редакції
Протоколу N 14 від 13.05.2004 р.)

Стаття 47

Консультативні висновки

1. Суд може, на запит Комітету міністрів, робити консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення Конвенції та протоколів до неї.

2. Такі висновки не поширюються на питання, які стосуються змісту чи обсягу прав і свобод, визначених у розділі I Конвенції та протоколах до неї, або на будь-яке інше питання, яке Суд чи Комітет міністрів можуть розглядати внаслідок будь-якого провадження, що може бути порушене відповідно до Конвенції.

3. Рішення Комітету міністрів про подання запиту щодо консультативного висновку Суду ухвалюється більшістю голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

Стаття 48

Консультативна юрисдикція Суду

Суд вирішує, чи відповідає його консультативній компетенції, визначеній у статті 47, запит Комітету міністрів про надання консультативного висновку.

Стаття 49

Мотивування консультативних висновків

1. Консультативні висновки Суду мають бути мотивованими.
2. Якщо консультативний висновок цілком або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право окремо викласти свою думку.
3. Консультативні висновки Суду надсилаються Комітету міністрів.

Стаття 50

Витрати Суду

Витрати Суду оплачуються Радою Європи.

Стаття 51

Привілеї та імунітети суддів

Судді під час виконання своїх обов'язків користуються привілеями та імунітетами, передбаченими у статті 40 Статуту Ради Європи і в угодах, укладених згідно з цією статтею Статуту.

(розділ II із змінами, внесеними
згідно з Протоколом N 10 від 25.03.92 р.)

(розділи II - IV замінено розділом II
згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.,
у зв'язку з цим розділ V вважати розділом III,
а статтю 57 - статтею 52)

Розділ III

Інші положення

(розділ III доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Стаття 52

Запити Генерального секретаря

(статтю 52 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

На прохання Генерального секретаря Ради Європи будь-яка Висока Договірна Сторона дає роз'яснення щодо того, яким чином її внутрішнє законодавство забезпечує ефективне виконання будь-якого з положень цієї Конвенції.

Стаття 58. Вилучена

(згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Стаття 59. Вилучена

(згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.,
у зв'язку з цим статті 60 - 66 вважати статтями 53 - 59)

Стаття 53

Гарантії існуючих прав людини

(статтю 53 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як таке, що обмежує або порушує будь-які права і основні свободи людини, які можуть гарантуватися законами будь-якої Високої Договірної Сторони або будь-якою іншою угодою, в якій вона бере участь.

Стаття 54

Повноваження Комітету міністрів

(статтю 54 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Ніщо в цій Конвенції не зашкоджує повноваженням Комітету міністрів, наданим йому Статутом Ради Європи.

Стаття 55

Виключення інших засобів регулювання спорів

(статтю 55 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Високі Договірні Сторони домовляються, що вони без спеціальної згоди не користуватимуться підписаними між ними чинними договорами, угодами або деклараціями для вирішення, шляхом оскарження, спору, який виник внаслідок тлумачення або застосування цієї Конвенції, засобами врегулювання спорів, не передбаченими цією Конвенцією.

Стаття 56

Територіальне застосування

(статтю 56 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Будь-яка держава може під час ратифікації або в будь-який інший час після цього заявити у повідомленні на ім'я Генерального секретаря Ради Європи про те, що дія цієї Конвенції поширюється, з урахуванням пункту 4 цієї статті, на всі або деякі з територій, за міжнародні відносини яких вона несе відповідальність.

(пункт 1 статті 56 із змінами, внесеними
згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

2. Дія Конвенції поширюється на територію (території), визначену в повідомленні, на тридцятий день після одержання цього повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

3. Положення цієї Конвенції застосовуються до таких територій з належним урахуванням, однак, місцевих вимог.

4. Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 цієї статті, може в будь-який час після цього заявити від імені однієї або декількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати скарги від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтею 34 Конвенції.

(пункт 4 статті 56 із змінами, внесеними згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Стаття 57 **Застереження**

(статтю 57 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Будь-яка держава під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти може заявити застереження стосовно будь-якого окремого положення Конвенції з огляду на те, що той чи інший закон, чинний у цей час на її території, не відповідає цьому положенню. Застереження загального характеру згідно з цією статтею не дозволяються.

2. Будь-яке застереження, заявлене згідно з цією статтею, повинно містити короткий виклад відповідного закону.

Стаття 58 **Денонсація**

(статтю 58 доповнено назвою згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Висока Договірна Сторона може денонсувати цю Конвенцію тільки після закінчення п'яти років від дня приєднання до неї і через шість місяців після передачі відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, який інформує про це інші Високі Договірні Сторони.

2. Така денонсація не звільняє відповідну Високу Договірну Сторону від її зобов'язань за цією Конвенцією стосовно будь-якого діяння, яке могло бути порушенням таких зобов'язань і могло бути здійсненим нею до дати, з якої денонсація набрала чинності.

3. Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка перестає бути членом Ради Європи, перестає бути і учасницею цієї Конвенції на тих же умовах.

4. Відповідно до положень попередніх пунктів Конвенція може бути денонсована стосовно будь-якої території, на яку було поширено її дію згідно з заявою, зробленою на підставі статті 56.

(пункт 4 статті 58 із змінами, внесеними згідно з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

Стаття 59

Підписання та ратифікація

(статтю 59 доповнено назвою згідно
з Протоколом N 11 від 11.05.94 р.)

1. Цю Конвенцію відкрито для підписання членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.
2. Європейський Союз може приєднатися до Конвенції.

(статтю 59 доповнено новим пунктом 2
згідно з Протоколом N 14 від 13.05.2004 р.,
у зв'язку з цим пункти 2 - 4 вважати пунктами 3 - 5)

3. Ця Конвенція набирає чинності після здачі на зберігання десяти ратифікаційних грамот.*

* Документи про ратифікацію Україною Конвенції про захист прав і основних свобод людини були передані на зберігання до Ради Європи 11 вересня 1997 р.

4. Для тих держав, які підписали цю Конвенцію і які ратифікуватимуть її після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності з дня здачі на зберігання їхніх ратифікаційних грамот.
5. Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всіх членів Ради Європи про набрання Конвенцією чинності, про Високі Договірні Сторони, які ратифікували її, і про здачу на зберігання в подальшому всіх ратифікаційних грамот.

Вчинено в Римі четвертого дня листопада місяця 1950 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі, яка її підписала.

ПРОТОКОЛ N 2

про надання Європейському суду з прав людини повноважень робити консультативні висновки

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол,

беручи до уваги положення Конвенції про захист прав і основних свобод людини, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - "Конвенція"), і зокрема статтю 19, яка передбачає створення, в числі інших органів, Європейського суду з прав людини (далі - "Суд"),

вважаючи за доцільне надати Суду повноваження робити консультативні висновки за певних умов,

погодилися про таке:

Стаття 1

1. Суд може на запит Комітету міністрів робити консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення Конвенції і протоколів до неї.
2. Такі висновки не поширюються на питання, які стосуються змісту та обсягу прав і свобод, визначених у розділі I Конвенції та протоколах до неї, або на будь-яке інше питання, яке Комісія, Суд або Комітет міністрів можуть розглядати внаслідок будь-якого провадження, яке може бути порушене відповідно до Конвенції.
3. Рішення Комітету міністрів про подання запиту щодо консультативного висновку Суду приймається більшістю у дві третини голосів представників, які мають право брати участь у засіданнях Комітету.

Стаття 2

Суд вирішує, чи відповідає його консультативній компетенції, визначеній в статті 1 цього Протоколу, запит Комітету міністрів щодо консультативного висновку.

Стаття 3

1. Для розгляду запитів щодо консультативного висновку Суд збирається на пленарне засідання.
2. Консультативні висновки Суду мають бути умотивовані.
3. Якщо консультативний висновок цілком або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право окремо викласти свою думку.
4. Консультативні висновки Суду надсилаються Комітету міністрів.

Стаття 4

Повноваження Суду згідно зі статтею 55 Конвенції поширюються на встановлення таких правил і визначення такої процедури, які Суд може вважати необхідними для цілей цього Протоколу.

Стаття 5

1. Цей Протокол відкрито для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію і які можуть стати його учасниками шляхом:

- a) підписання без застереження щодо ратифікації або прийняття;
- b) підписання із застереженням щодо ратифікації або прийняття з подальшою ратифікацією або прийняттям.

Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Цей Протокол набирає чинності, як тільки всі держави - учасниці Конвенції стануть учасницями Протоколу відповідно до положень пункту 1 цієї статті.

3. З дня набрання цим Протоколом чинності статті 1 - 4 становлять складову частину Конвенції.

4. Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради про:

a) будь-яке підписання без застереження щодо ратифікації або прийняття;

b) будь-яке підписання із застереженням щодо ратифікації або прийняття;

c) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття;

d) дату набрання чинності цим Протоколом згідно з пунктом 2 цієї статті.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цей Протокол.

Вчинено у Страсбурзі шостого дня травня місяця 1963 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти мають однакову силу, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі, яка його підписала.

ПЕРШИЙ ПРОТОКОЛ

(Париж, 20.III.1952)¹⁴

¹⁴ Текст англійською мовою див. видання "European Treaty Series", N 9.

Уряди, які підписали цей Протокол, будучи членами Ради Європи,

сповнені рішучості зробити кроки для забезпечення колективного здійснення деяких прав і свобод, які не передбачені в розділі I Конвенції про захист прав і основних свобод людини, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - "Конвенція"),

погодилися про таке:

Стаття 1

Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна, інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Попередні положення, однак, ніяким чином не обмежують право держави запроваджувати такі закони, які, на її думку, необхідні для здійснення контролю за використанням майна відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків або інших зборів чи штрафів.

Стаття 2

Жодна людина не може бути позбавлена права на освіту. Держава під час виконання будь-яких функцій, які вона взяла на себе в галузі освіти і навчання, поважає право батьків відповідно до їхніх власних релігійних і філософських переконань забезпечувати освіту і навчання дітей.

Стаття 3

Високі Договірні Сторони зобов'язуються Проводити вільні вибори з розумною періодичністю таємним голосуванням на умовах, які забезпечують народу вільне виявлення своєї думки під час вибору законодавчої влади.

Стаття 4

Будь-яка Висока Договірна Сторона може під час підписання або ратифікації або в будь-який інший час після цього надіслати Генеральному секретарю Ради Європи заяву, в якій визначаються межі застосування нею положень цього Протоколу до територій, які визначені в цій заяві і за міжнародні відносини яких вона несе відповідальність.

Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка надіслала заяву згідно з попереднім пунктом, може час від часу робити інші заяви, які змінюють умови будь-якої попередньої заяви або припиняють застосування положень цього Протоколу щодо будь-якої території.

Заява, зроблена згідно з цією статтею, розглядається як така, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 63 Конвенції.

Стаття 5

Високі Договірні Сторони розглядають положення статей 1, 2, 3 і 4 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції, і всі положення Конвенції застосовуються відповідним чином.

Стаття 6

Цей Протокол відкрито для підписання членами Ради Європи, які підписали Конвенцію; він підлягає ратифікації одночасно з ратифікацією Конвенції або після її ратифікації. Протокол набирає чинності після здачі на зберігання десяти ратифікаційних грамот. Для тих держав, які підписали цей Протокол і які ратифікуватимуть його після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності від дня здачі на зберігання їхніх ратифікаційних грамот.

Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи, який повідомляє всіх членів Ради про всі ратифікації.

Вчинено в Парижі двадцятого березня місяця 1952 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожному уряду, який його підписав.

**ПРОТОКОЛ N 4,
який гарантує деякі права і свободи, не передбачені Конвенцією і Першим
Протоколом до неї**

(Страсбург, 16.IX.1963)¹⁵

¹⁵ Текст англійською мовою див. видання "European Treaty Series", N 46.

Уряди, які підписали цей Протокол, будучи членами Ради Європи,

сповнені рішучості зробити кроки для забезпечення колективного здійснення деяких прав і свобод, які не передбачені в розділі I Конвенції про захист прав і основних свобод людини, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - "Конвенція"), і в статтях 1 - 3 Першого Протоколу до Конвенції, підписаного в Парижі 20 березня 1952 року,

погодилися про таке:

Стаття 1

Жодна людина не може бути позбавлена волі лише на підставі неспроможності виконання свого договірною зобов'язання.

Стаття 2

1. Кожна людина, що законно перебуває на території будь-якої держави, в межах цієї території має право на вільне пересування і свободу вибору місця проживання.
2. Кожна людина має право залишати будь-яку країну, включаючи свою власну.
3. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, які запроваджуються згідно з законом і необхідні в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, з метою підтримання громадського порядку, запобігання злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей.
4. Права, викладені в пункті 1, у певних районах можуть також підлягати обмеженням, які запроваджуються згідно з законом і виправдовуються в демократичному суспільстві суспільними інтересами.

Стаття 3

1. Жодна людина не може бути вислана, шляхом здійснення індивідуальних або колективних заходів з території держави, громадянином якої вона є.
2. Жодна людина не може бути позбавлена права в'їзду на територію держави, громадянином якої вона є.

Стаття 4

Колективне вислання іноземців забороняється.

Стаття 5

1. Будь-яка Висока Договірна Сторона може під час підписання або ратифікації цього Протоколу або в будь-який інший час після цього надіслати Генеральному секретарю Ради Європи заяву, в якій визначаються межі застосування нею положень цього Протоколу до територій, які визначені в цій заяві і за міжнародні відносини яких вона несе відповідальність.
2. Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка надіслала заяву згідно з попереднім пунктом, може час від часу робити інші заяви, які змінюють умови будь-якої попередньої заяви або припиняють застосування положень цього Протоколу щодо будь-якої території.
3. Заява, зроблена згідно з цією статтею, розглядається як така, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 63 Конвенції.
4. Територія будь-якої держави, до якої цей Протокол застосовується на підставі його ратифікації або прийняття цією державою, і кожна територія, до якої цей Протокол застосовується на підставі заяви, зробленої такою державою згідно з цією статтею, розглядаються як окремі території для цілей посилань у статтях 2 і 3 на територію держави.

Стаття 6

1. Високі Договірні Сторони розглядають положення статей 1 - 5 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції, і всі положення Конвенції застосовуються відповідним чином.
2. Проте право на індивідуальне звернення, яке визнане заявою, зробленою на підставі статті 25 Конвенції, або визнання обов'язковою юрисдикції Суду в заяві, зробленій на підставі статті 46 Конвенції, не матиме чинності щодо цього Протоколу до тих пір, поки відповідна Висока Договірна Сторона зробить заяви про визнання такого права або прийняття такої юрисдикції щодо всіх або деяких із статей 1 - 4 цього Протоколу.

Стаття 7

1. Цей Протокол відкрито для підписання членами Ради Європи, які підписали Конвенцію; він підлягає ратифікації одночасно з ратифікацією Конвенції або після її ратифікації. Протокол набирає чинності після здачі на зберігання п'яти ратифікаційних грамот. Для тих держав, які підписали цей протокол і які ратифікуватимуть його після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності від дня здачі на зберігання їхніх ратифікаційних грамот.
2. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи, який повідомляє всіх членів Ради про всі ратифікації.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цей Протокол.

Вчинено у Страсбурзі шістнадцятого дня вересня місяця 1963 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти мають однакову силу, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі, яка його підписала.

ПРОТОКОЛ N 7

(Страсбург, 22.XI.1984)¹⁶

¹⁶ Текст англійською мовою див. видання "European Treaty Series", N 117.

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол,

сповнені рішучості зробити нові кроки для забезпечення колективного здійснення деяких прав і свобод за допомогою Конвенції про захист прав і основних свобод людини, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - "Конвенція"),

погодилися про таке:

Стаття 1

1. Іноземець, який законно проживає на території держави, не може бути висланий за її межі інакше ніж на виконання рішення, прийнятого відповідно до закону, і йому повинна бути надана можливість:

а) наводити доводи проти свого вислання;

б) вимагати перегляду своєї справи;

с) бути представленим з цією метою перед компетентним органом або особою чи особами, призначеними цим органом.

2. Іноземець може бути висланий до здійснення своїх прав, передбачених в пунктах 1.а, б та с цієї статті, коли таке вислання необхідне в інтересах громадського порядку або мотивується міркуванням національної безпеки.

Стаття 2

1. Кожна людина, визнана судом винною у вчиненні кримінального злочину, має право на перегляд вищою судовою інстанцією винесеного їй вироку і призначеної міри покарання. Здійснення цього права, включаючи обставини, за яких воно може бути здійсненим, регулюється законом.

2. Це право може бути предметом винятків, передбачених законом щодо малозначних злочинів, або у справах, у яких судом першої інстанції, що притяг до відповідальності відповідну особу, був найвищий суд або в яких відповідна особа була засуджена після апеляції на виправдувальний вирок.

Стаття 3

Якщо особа була остаточним рішенням визнана винною у вчиненні кримінального злочину і якщо винесений їй вирок був потім скасований або вона була помилувана на тій підставі, що якась нова чи нововиявлена обставина незаперечно доводить наявність судової помилки, то ця особа, яка зазнала покарання в результаті такого засудження,

одержує відшкодування згідно з законом або практикою відповідної держави, якщо тільки не буде доведено, що зазначена невідома обставина не була свого часу виявлена повністю або частково з вини цієї особи.

Стаття 4

1. Жодна людина не може бути вдруге притягнута до відповідальності або покарана у кримінальному порядку судом однієї і тієї самої держави за злочин, за який вона вже була остаточно виправдана або засуджена відповідно до закону і кримінально-процесуального права цієї держави.
2. Положення попереднього пункту не перешкоджають перегляду судового рішення згідно з законом і кримінально-процесуальним правом відповідної держави за новими або нововиявленими обставинами чи внаслідок грубої помилки в попередньому судовому розгляді, які могли вплинути на результати процесу.
3. Жодні відступи від положень цієї статті на підставі статті 15 Конвенції не дозволяються.

Стаття 5

Чоловік і жінка, що перебувають у шлюбі, мають рівні громадянські права і обов'язки у стосунках між собою і у відносинах з їхніми дітьми, щодо одруження, перебування в шлюбі і його розірвання. Ця стаття не перешкоджає державам вживати таких заходів, які необхідні в інтересах дітей.

Стаття 6

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи затвердження може визначити територію (території), на яку поширюватиметься дія цього Протоколу, і визначити межі застосування нею його положень до такої території або таких територій.
2. Будь-яка держава може в подальшому в будь-який час надіслати на ім'я Генерального секретаря Ради Європи заяву про поширення дії цього Протоколу на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення двомісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.
3. Будь-яка заява, зроблена на підставі двох попередніх пунктів, може бути відкликана щодо будь-якої території, визначеної в цій заяві, або змінена шляхом передачі повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання або зміна заяви набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення двомісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.
4. Заява, зроблена згідно з цією статтею, розглядається як така, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 63 Конвенції.
5. Територія будь-якої держави, до якої цей Протокол застосовується на підставі його ратифікації, прийняття чи затвердження цією державою, і кожна територія, до якої цей Протокол застосовується на підставі заяви, зробленої такою державою згідно з цією

статтею, можуть розглядатися як окремі території для цілей посилання у статті 1 на територію держави.

Стаття 7

1. Держави-учасниці розглядають положення статей 1 - 6 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції, і всі положення Конвенції застосовуються відповідним чином.

2. Проте право на індивідуальне звернення, яке визнане заявою, зробленою на підставі статті 25 Конвенції, або визнання обов'язковою юрисдикції Суду у заяві, зробленій на підставі статті 46 Конвенції, не матиме чинності щодо цього Протоколу до тих пір, поки відповідна держава не зробить заяви про визнання такого права або прийняття такої юрисдикції щодо статей 1 - 5 цього Протоколу.

Стаття 8

Цей Протокол відкрито для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію. Він підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню. Держава - член Ради Європи не може ратифікувати, прийняти чи затвердити цей Протокол, якщо вона одночасно або раніше не ратифікувала Конвенцію. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 9

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення двомісячного періоду від дати, на яку сім держав - членів Ради Європи висловили свою згоду про обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 8.

2. Для будь-якої держави - члена, яка висловить свою згоду про обов'язковість для неї цього Протоколу після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення двомісячного періоду від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 10

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всі держави-члени Ради Європи про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття чи затвердження;
- c) будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтями 6 і 9;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або будь-яку заяву, які стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цей Протокол.

Вчинено у Страсбурзі двадцять другого дня листопада місяця 1984 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі - члену Ради Європи.

**ПРОТОКОЛ N 11,
який передбачає перебудову контрольного механізму, створеного
Конвенцією про захист прав і основних свобод людини**

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол до Конвенції про захист прав і основних свобод людини, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - "Конвенція"),

враховуючи нагальну необхідність перебудови контрольного механізму, створеного Конвенцією для забезпечення та підвищення ефективності захисту прав і основних свобод людини, головним чином у зв'язку із збільшенням кількості заяв та членів Ради Європи,

вважаючи за доцільне з цією метою внести поправки у деякі положення Конвенції для того, щоб, зокрема, замінити існуючі Європейську комісію та Європейський суд з прав людини новим постійним Судом,

враховуючи резолюцію N 1, ухвалену Європейською конференцією з прав людини на рівні міністрів, що відбулася у Відні 19 та 20 березня 1985 року,

враховуючи рекомендацію 1194 (1992), прийняту Парламентською асамблеєю Ради Європи 6 жовтня 1992 року,

враховуючи рішення про перебудову контрольного механізму Конвенції, ухвалене главами держав та урядів держав - членів Ради Європи у Віденській декларації 9 жовтня 1993 року,

погодилися про таке:

Стаття 1

Існуючий текст розділів II - IV Конвенції (статті 19 - 56) і Протокол N 2, який надає Європейському суду з прав людини повноваження робити консультативні висновки, замінюються нижченаведеним розділом II Конвенції (статті 19 - 51):

**"Розділ II
Європейський суд з прав людини**

**Стаття 19
Створення Суду**

Для забезпечення виконання Високими Договірними Сторонами їхніх зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї створюється Європейський суд з прав людини (далі - "Суд"), який функціонує на постійній основі.

**Стаття 20
Склад суддів**

Суд складається з такого числа суддів, яке відповідає кількості Високих Договірних Сторін.

Стаття 21 **Критерії добору суддів**

1. Судді повинні мати високі моральні якості та кваліфікацію, необхідну для призначення на високу судову посаду, або бути юристами з визнаним авторитетом.
2. Судді засідають в Суді у своїй особистій якості.
3. Впродовж строку їхніх повноважень судді не можуть займатися ніякою діяльністю, несумісною з їх незалежністю, неупередженістю або вимогами, що пред'являються до штатних посадових осіб; усі питання, які виникають у зв'язку із застосуванням цього пункту, вирішуються Судом.

Стаття 22 **Вибори суддів**

1. Судді обираються Парламентською асамблеєю від кожної Високої Договірної Сторони більшістю поданих голосів із трьох кандидатів, висунутих Високою Договірною Стороною.
2. Така ж процедура застосовується під час довиборів до Суду у випадку приєднання нових Високих Договірних Сторін, а також при заповненні вакансій, що виникли.

Стаття 23 **Строк повноважень**

1. Судді обираються строком на шість років. Вони можуть бути переобраними. Однак строк повноважень половини суддів, обраних на перших виборах, закінчується через три роки.
2. Судді, повноваження яких мають закінчитися в кінці першого трирічного періоду, визначаються Генеральним секретарем Ради Європи за жеребом одразу ж після їх обрання.
3. З метою забезпечення, по можливості, поновлення кожні три роки повноважень половини суддів, Парламентська асамблея може до початку будь-яких наступних виборів вирішити, що тривалість строку або строків повноважень одного або декількох суддів, які мають бути обраними, становитиме період, інший ніж шість років, але не більше дев'яти і не менше трьох років.
4. У випадках, коли йдеться про більше ніж один строк повноважень і коли Парламентська асамблея застосовує попередній пункт, розподіл строків повноважень здійснюється Генеральним секретарем Ради Європи за жеребом одразу ж після виборів.
5. Суддя, обраний для заміщення судді, строк повноважень якого не минув, займає посаду протягом решти частини строку повноважень свого попередника.
6. Строк повноважень суддів закінчується, якщо вони досягають 70-річного віку.

7. Судді займають свою посаду до їх заміщення. Після заміщення вони продовжують, однак, займатися тими справами, які вже знаходяться у них на розгляді.

Стаття 24 **Звільнення**

Жоден суддя не може бути звільнений з посади, якщо рішення про його невідповідність встановленим вимогам не буде ухвалене іншими суддями більшістю у дві третини голосів.

Стаття 25 **Канцелярія та судові секретарі**

Суд має канцелярію, функції і організація якої визначаються у правилах процедури Суду. Суду у його діяльності надають допомогу судові секретарі.

Стаття 26 **Пленарні засідання Суду**

На пленарних засіданнях Суду:

- a) обирається його Голова та один або два заступники Голови строком на три роки; вони можуть бути переобраними;
- b) створюються палати на визначений строк;
- c) обираються голови палат Суду; вони можуть бути переобраними;
- d) приймаються правила процедури Суду; та
- e) обираються Секретар Суду та один або декілька заступників Секретаря.

Стаття 27 **Комітети, палати та Велика палата**

1. Суд розглядає подані йому справи в комітетах із трьох суддів, палатах із семи суддів та Великій палаті із сімнадцяти суддів. Палати Суду створюють комітети на визначений строк.
2. Як член палати та Великої палати *ex officio* засідає суддя, обраний від зацікавленої держави-учасниці або, у його відсутність чи у разі його неспроможності взяти участь у засіданні, особа, яка визначається за вибором такої держави і засідає як суддя.
3. До складу Великої палати входять також Голова Суду, заступники Голови, голови палат та інші судді, які визначаються відповідно до правил процедури Суду. Якщо справа передається на розгляд Великої палати згідно зі статтею 43, у Великій палаті не може засідати жоден суддя з палати, яка ухвалила судові рішення, за винятком голови палати та судді, який засідав від зацікавленої держави-учасниці.

Стаття 28 **Заяви комітетів про неприйнятність**

Комітет може, одностайним голосуванням, визнати непринятною або вилучити із свого реєстру справ індивідуальну заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо таке рішення може бути ухвалене без подальшого розгляду. Рішення Комітету є остаточним.

Стаття 29

Рішення палат про прийнятність та суть заяв

1. Якщо згідно зі статтею 28 ніякого рішення не ухвалюється, палата вирішує про прийнятність та суть індивідуальних заяв, поданих згідно зі статтею 34.
2. Палата приймає рішення про прийнятність та суть державних заяв, поданих згідно зі статтею 33.
3. Рішення про прийнятність ухвалюється окремо, якщо Суд, у виняткових випадках, не прийме іншого рішення.

Стаття 30

Передача юрисдикції Великій палаті

Якщо справа, яку розглядає палата, порушує серйозне питання щодо тлумачення Конвенції чи протоколів до неї або якщо вирішення питання, яке вона розглядає, може призвести до результату, несумісного з рішенням, ухваленим Судом раніше, палата може у будь-який час до прийняття свого рішення передати свою юрисдикцію Великій палаті, якщо жодна із сторін у справі не заперечує проти цього.

Стаття 31

Повноваження Великої палати

Велика палата:

- a) приймає рішення щодо заяв, поданих згідно зі статтею 33 або статтею 34, якщо палата передала свою юрисдикцію згідно зі статтею 30 або якщо справа була передана їй на розгляд згідно зі статтею 43; та
- b) розглядає запити про надання консультативних висновків, подані згідно зі статтею 47.

Стаття 32

Юрисдикція Суду

1. Юрисдикція Суду поширюється на всі питання, які стосуються тлумачення та застосування Конвенції і протоколів до неї і які передаються йому на розгляд відповідно до статей 33, 34 і 47.
2. У випадку виникнення спору щодо юрисдикції Суду спір вирішується Судом.

Стаття 33

Міждержавні справи

Будь-яка Висока Договірна Сторона може передати на розгляд Суду будь-яке, на її думку, порушення положень Конвенції та протоколів до неї іншою Високою Договірною Стороною.

Стаття 34

Індивідуальні заяви

Суд може приймати від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб заяви про порушення однією з Високих Договірних Сторін її прав, викладених у Конвенції або протоколах до неї. Високі Договірні Сторони зобов'язуються не перешкоджати ніяким чином ефективному здійсненню цього права.

Стаття 35

Критерії прийнятності

1. Суд може прийняти справу до розгляду тільки після того, як були використані всі національні засоби захисту, відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права і впродовж шести місяців від дати прийняття остаточного рішення.
2. Суд не розглядає індивідуальні заяви, подані згідно зі статтею 34, якщо вони:
 - a) анонімні; або
 - b) за своєю суттю порушують питання, що вже було розглянуте Судом або вже розглядалось шляхом іншої процедури міжнародного розслідування чи врегулювання, і якщо вони не містять ніякої нової відповідної інформації.
3. Суд визнає непринятною будь-яку індивідуальну заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо ця заява, на його думку, несумісна з положеннями Конвенції або протоколів до неї, явно необґрунтована або є зловживанням правом на оскарження.
4. Суд відхиляє будь-яку заяву, якщо він вважає її непринятною згідно з цією статтею. Він може ухвалити таке рішення на будь-якій стадії судового розгляду.

Стаття 36

Участь третьої сторони

1. У всіх справах, які розглядаються палатою або Великою палатою, Висока Договірна Сторона, громадянин якої є заявником, має право викладати свої міркування у письмовій формі і брати участь у слуханнях.
2. Голова Суду може, в інтересах належного відправлення правосуддя, запропонувати будь-якій Високій Договірній Стороні, яка не є стороною у судовому розгляді, або будь-якій відповідній особі, яка не є заявником, викласти свої міркування у письмовій формі або взяти участь у слуханнях.

Стаття 37

Вилучення заяв із реєстру справ

1. Суд може на будь-якій стадії судового розгляду вилучити заяву із свого реєстру справ, якщо обставини дозволяють зробити висновок, що:
 - a) заявник не має наміру продовжувати підтримувати свою заяву; або
 - b) спір уже вирішено; або

с) на будь-якій іншій підставі, встановленій Судом, подальший розгляд заяви не є виправданим.

Однак Суд продовжує розгляд заяви, якщо цього вимагає дотримання прав людини, визначених у Конвенції та протоколах до неї.

2. Суд може знову внести заяву у свій реєстр справ, якщо, на його думку, обставини це виправдовують.

Стаття 38

Розгляд справ та процедура дружнього врегулювання

1. Якщо Суд визнає заяву прийнятною:

а) він проводить разом із представниками сторін розгляд справи і, у разі необхідності, розслідування, для ефективного здійснення якого зацікавлені держави створюють всі необхідні умови;

б) він надає свої послуги зацікавленим сторонам з метою забезпечення дружнього врегулювання спору на основі поважання прав людини, визначених в Конвенції та протоколах до неї.

2. Судовий розгляд, який здійснюється згідно з пунктом 1б, є конфіденційним.

Стаття 39

Дружнє врегулювання

У разі досягнення дружнього врегулювання Суд вилучає справу із свого реєстру, прийнявши відповідне рішення, в якому міститься стислий виклад фактів і досягнутого між сторонами рішення.

Стаття 40

Слухання у відкритому засіданні та доступ до документів

1. Слухання проводяться у відкритому засіданні, якщо Суд у виняткових випадках не ухвалить іншого рішення.

2. Документи, які подаються Секретарю, мають бути доступними для публіки, якщо Голова Суду не ухвалить іншого рішення.

Стаття 41

Справедлива сатисфакція

Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.

Стаття 42

Рішення палат

Рішення палат стають остаточними відповідно до пункту 2 статті 44.

Стаття 43
Передача справ на розгляд Великої палати

1. Впродовж трьох місяців від дати ухвалення рішення палатою будь-яка сторона у справі може, у виняткових випадках, звернутися з проханням про передачу справи на розгляд Великої палати.
2. Колегія із п'яти суддів Великої палати задовольняє таке прохання, якщо справа порушує серйозне питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї або важливе питання загального значення.
3. Якщо колегія задовольняє прохання, Велика палата вирішує справу шляхом ухвалення судового рішення.

Стаття 44
Остаточні судові рішення

1. Рішення Великої палати є остаточним.
2. Рішення палати стає остаточним:
 - а) якщо сторони заявляють про те, що вони не вимагатимуть передачі справи на розгляд Великої палати; або
 - б) через три місяці віддати постановлення рішення, якщо прохання про передачу справи на розгляд Великої палати не було заявлене; або
 - с) якщо колегія Великої палати відхиляє прохання про передачу справи на розгляд Великої палати згідно зі статтею 43.

Стаття 45
Мотивування рішень

1. Судові рішення та рішення про прийнятність або неприйнятність заяв мають бути мотивованими.
2. Якщо судові рішення цілком або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право окремо викласти свою думку.

Стаття 46
Обов'язкова сила судових рішень та їх виконання

1. Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточне рішення Суду у будь-якій справі, в якій вони є сторонами.
2. Остаточне рішення Суду надсилається Комітету міністрів, який здійснює нагляд за його виконанням.

Стаття 47
Консультативні висновки

1. Суд може, на запит Комітету міністрів, робити консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення Конвенції та протоколів до неї.
2. Такі висновки не поширюються на питання, які стосуються змісту чи обсягу прав і свобод, визначених у розділі I Конвенції та протоколах до неї, або на будь-яке інше питання, яке Суд чи Комітет міністрів можуть розглядати внаслідок будь-якого провадження, що може бути порушене відповідно до Конвенції.
3. Рішення Комітету міністрів про подання запиту щодо консультативного висновку Суду ухвалюється більшістю голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

Стаття 48

Консультативна юрисдикція Суду

Суд вирішує, чи відповідає його консультативній компетенції, визначеній у статті 47, запит Комітету міністрів про надання консультативного висновку.

Стаття 49

Мотивування консультативних висновків

1. Консультативні висновки Суду мають бути мотивованими.
2. Якщо консультативний висновок цілком або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право окремо викласти свою думку.
3. Консультативні висновки Суду надсилаються Комітету міністрів.

Стаття 50

Витрати Суду

Витрати Суду оплачуються Радою Європи.

Стаття 51

Привілеї та імунітети суддів

Судді під час виконання своїх обов'язків користуються привілеями та імунітетами, передбаченими у статті 40 Статуту Ради Європи і в угодах, укладених згідно з цією статтею Статуту".

Стаття 2

1. Розділ V Конвенції стає розділом III Конвенції; стаття 57 Конвенції стає статтею 52 Конвенції; статті 58 та 59 Конвенції вилучаються, а статті 60 - 66 Конвенції стають відповідно статтями 53 - 59 Конвенції.
2. Розділ I Конвенції озаглавлюється "Права і свободи", а новий розділ III Конвенції - "Інші положення". Статтям 1 - 18 і новим статтям 52 - 59 Конвенції даються заголовки, зазначені у Додатку до цього Протоколу.
3. У пункті 1 нової статті 56 після слова "поширюється" додаються слова "з урахуванням пункту 4 цієї статті"; у пункті 4 слова "Комісії приймають скарги" та "згідно зі статтею 25 цієї Конвенції" замінюються відповідно словами "Суду приймати скарги" та "згідно зі

статтю 34 Конвенції". У пункті 4 нової статті 58 слова "статті 63" замінюються словами "статті 56".

4. У Перший протокол до Конвенції відносяться такі поправки:

- a) статтям даються заголовки, зазначені у Додатку до цього Протоколу; і
- b) в останньому реченні статті 4 слова "статті 63" замінюються словами "статті 56".

5. У Протокол N 4 вносяться такі поправки:

- a) статтям даються заголовки, зазначені у Додатку до цього Протоколу;
- b) у пункті 3 статті 5 слова "статті 63" замінюються словами "статті 56"; додається новий пункт 5, який гласить:

"Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 чи 2 цієї статті, може в будь-який інший час після цього заявити від імені однієї або декількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати скарги від окремих осіб, неурядових організацій або груп згідно зі статтю 34 Конвенції стосовно всіх або деяких із статей 1 - 4 цього Протоколу"; і

- c) пункт 2 статті 6 вилучається.

6. У Протокол N 6 вносяться такі поправки:

- a) статтям даються заголовки, зазначені у Додатку до цього Протоколу; і
- b) у статті 4 слова "на підставі статті 64" замінюються словами "на підставі статті 57".

7. У Протокол N 7 вносяться такі поправки:

- a) статтям даються заголовки, зазначені у Додатку до цього Протоколу;
- b) у пункті 4 статті 6 слова "статті 63" замінюються словами "статті 56"; додається новий пункт 6, який гласить:

"Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 чи 2 цієї статті, може в будь-який інший час після цього заявити від імені однієї або декількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати скарги від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтю 34 Конвенції стосовно статей 1 - 5 цього Протоколу"; і

- c) пункт 2 статті 7 вилучається.

8. Протокол N 9 скасовується.

Стаття 3

Цей Протокол відкрито для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію і які можуть висловити свою згоду про обов'язковість для них цього Протоколу шляхом:

- a) підписання без застереження щодо ратифікації, прийняття чи затвердження; або
- b) підписання, яке підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню, з подальшою ратифікацією, прийняттям чи затвердженням.

2. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 4

Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення дванадцятимісячного періоду від дати, на яку всі держави - учасниці Конвенції висловлять свою згоду про обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 3. Вибори нових суддів можуть проводитися і будь-які подальші необхідні кроки можуть здійснюватися з метою створення нового Суду, відповідно до положень цього Протоколу, від дати, на яку всі держави - учасниці Конвенції висловлять свою згоду про обов'язковість для них цього Протоколу.

Стаття 5

1. Без шкоди для положень наведених нижче пунктів 3 і 4 строк повноважень суддів, членів Комісії, Секретаря Суду та заступника Секретаря Суду закінчується з набранням чинності цим Протоколом.
2. Заяви, які знаходяться на розгляді Комісії і які ще не будуть визнані прийнятими на дату набрання чинності цим Протоколом, розглядаються Судом відповідно до положень цього Протоколу.
3. Заяви, які будуть визнані прийнятими на дату набрання чинності цим Протоколом, продовжують розглядатися членами Комісії впродовж одного року після набрання чинності цим Протоколом. Будь-які заяви, розгляд яких не буде закінчений впродовж зазначеного строку, передаються в Суд, який розглядає їх як прийнятні справи відповідно до положень цього Протоколу.
4. Стосовно заяв, у зв'язку з якими Комісія, після набрання чинності цим Протоколом, склала доповідь відповідно до колишньої статті 31 Конвенції, доповідь перепроводжується сторонам, які публікувати її не можуть. Згідно з положеннями, діючими до набрання чинності цим Протоколом, справа може бути передана на розгляд Суду. Колегія Великої палати визначає, хто має вирішувати справу: одна з палат чи Велика палата. Якщо справа вирішується однією з палат, рішення цієї палати є остаточним. Справи, що не були передані в Суд розглядаються Комітетом міністрів, який діє відповідно до положень колишньої статті 32 Конвенції.
5. Справи, розгляд яких Суд не закінчив на дату набрання чинності цим Протоколом, передаються у Велику палату Суду, яка розглядає їх відповідно до положень цього Протоколу.
6. Справи, які на дату набрання чинності цим Протоколом не будуть вирішені Комітетом міністрів згідно з колишньою статтею 32 Конвенції, вирішуються Комітетом міністрів відповідно до тієї статті.

Стаття 6

Якщо Висока Договірна Сторона зробила заяву про визнання компетенції Комісії або юрисдикції Суду згідно з колишньою статтею 25 чи 46 Конвенції стосовно справ, які виникли у зв'язку з фактами або ґрунтуються на фактах, що мали місце після будь-якої такої заяви, це обмеження застосовується до юрисдикції Суду, визначеної цим Протоколом.

Стаття 7

Генеральний секретар Ради Європи сповіщає держави-члени Ради про:

- a) будь-яке підписання;
- b) заду на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття чи затвердження;
- c) будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом або будь-якими його положеннями відповідно до статті 4; і
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цей Протокол.

Вчинено у Страсбурзі 11 травня місяця 1994 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі-члену Ради Європи.

Додаток

Заголовки, які додаються до статей Конвенції про захист прав і основних свобод людини та протоколів до неї

- Стаття 1. Зобов'язання поважати права людини
- Стаття 2. Право на життя
- Стаття 3. Заборона катувань
- Стаття 4. Заборона рабства та примусової праці
- Стаття 5. Право на свободу і особисту недоторканність
- Стаття 6. Право на справедливий судовий розгляд
- Стаття 7. Ніякого покарання без закону
- Стаття 8. Право на поважання особистого і сімейного життя
- Стаття 9. Свобода думки, совісті і релігії
- Стаття 10. Свобода виявлення поглядів
- Стаття 11. Свобода мирних зборів і асоціації
- Стаття 12. Право на одруження
- Стаття 13. Право на ефективний засіб судового захисту

- Стаття 14. Заборона дискримінації
- Стаття 15. Відступ від зобов'язань під час надзвичайного стану
- Стаття 16. Обмеження на політичну діяльність іноземців
- Стаття 17. Заборона зловживання правами
- Стаття 18. Обмеження застосування обмежень на права
- [...]
- Стаття 52. Запити Генерального секретаря
- Стаття 53. Гарантії існуючих прав людини
- Стаття 54. Повноваження Комітету міністрів
- Стаття 55. Виключення інших засобів регулювання спорів
- Стаття 56. Територіальне застосування
- Стаття 57. Застереження
- Стаття 58. Денонсація
- Стаття 59. Підписання та ратифікація

Перший протокол

- Стаття 1. Охорона майна
- Стаття 2. Право на освіту
- Стаття 3. Право на вільні вибори
- Стаття 4. Територіальне застосування
- Стаття 5. Відношення до Конвенції
- Стаття 6. Підписання та ратифікація

Протокол N 4

- Стаття 1. Заборона ув'язнення за борг
- Стаття 2. Свобода пересування
- Стаття 3. Заборона вислання своїх громадян
- Стаття 4. Заборона колективного вислання іноземців
- Стаття 5. Територіальне застосування
- Стаття 6. Відношення до Конвенції
- Стаття 7. Підписання та ратифікація

Протокол N 6

- Стаття 1. Скасування смертної кари
- Стаття 2. Смертна кара під час війни
- Стаття 3. Заборона відступу від зобов'язань
- Стаття 4. Заборона застережень
- Стаття 5. Територіальне застосування
- Стаття 6. Відношення до Конвенції
- Стаття 7. Підписання та ратифікація
- Стаття 8. Набрання чинності
- Стаття 9. Функції депозитарію

Протокол N 7

- Стаття 1. Процедурні гарантії, що стосуються вислання іноземців
- Стаття 2. Право на оскарження у кримінальних справах
- Стаття 3. Відшкодування за судову помилку
- Стаття 4. Право не бути притягнутим до відповідальності або покараним двічі

- Стаття 5. Рівність чоловіка та жінки
 - Стаття 6. Територіальне застосування
 - Стаття 7. Відношення до Конвенції
 - Стаття 8. Підписання та ратифікація
 - Стаття 9. Набрання чинності
 - Стаття 10. Функції депозитарію
-